

УДК 349.41

Котегова А.В.

студ. гр. Ю-110 НУ «Запорізька політехніка»

СУСПІЛЬНА ПРАВОСВІДОМІСТЬ

Підвищення рівня правосвідомості громадян є вкрай необхідним та важливим чинником процесу інтеграції сучасного українського суспільства до європейського правового простору. Але головне, що існує прямий зв'язок наявного рівня духовності соціуму, правової освіченості із станом злочинності в ньому. Правосвідомість є вищим рівнем віддзеркалення соціально-економічних відносин людей, виражених у законах суспільства. Формування правосвідомості людини має актуальне значення для побудови

незалежної Української держави – з власним державним устроєм, соціальними відносинами і правовою системою.

Жодне явище не впливає на право, якщо попередньо не відбивається в правосвідомості. Право, як соціальне явище, викликає те чи інше ставлення до нього людей, яке може бути позитивним (людина розуміє необхідність і цінність права) або негативним (людина вважає право непотрібним).

Правосвідомість – своєрідний фільтр, через який пропускаються всі фактори, що впливають на право, це неминучий супутник права, і обумовлено це тим, що право – регулятор відносин між людьми, наділених волею і свідомістю, і тому процес втілення права в життя – зазвичай усвідомлена вольова діяльність людей.

Правосвідомість – це сукупність правових поглядів, що виражають ставлення людей до чинного права, його мети, завдань, способів та методів регулювання, до оцінки правомірності його норми та уявлення про майбутню правову систему чи окремі її елементи. Можна сказати, що це сукупність уявлень і почуттів, які виражають ставлення людей до права і правових явищ у суспільному житті. Правосвідомість зазвичай не існує в «чистому» вигляді, вона взаємопов'язана з іншими формами усвідомлення реальності і дійсності. Ставлення до права часто визначається політичними поглядами, але це не дає можливості повністю зрозуміти сутність і роль права в житті суспільства. На перший план виходить необхідність вдосконалення правосвідомості як умови нормального існування індивіда, групи або суспільства.

В тій чи іншій мірі вона присутня в усіх елементах механізму правового регулювання – нормах права, правовідносинах, актах реалізації права. Найбільш зриму роль відіграє правосвідомість на стадії реалізації права, в процесі втілення в життя юридичних прав і обов'язків. Завдяки їй в державі з'являються такі поняття як законність, правопорядок. Життя людини ясно демонструє, що свідомість, думка, образ, вольове зусилля дійсно керують поведінкою людей, ініціюють та регулюють їхні дії і вчинки у всіх сферах життєдіяльності, в тому числі правовій. В юридичній літературі почав вживатися термін «легітимність права», під яким розуміється визнання діючої системи права більшістю населення країни. Це визнання здійснюється через правосвідомість як на раціональному, так і на емоційному рівнях. Входить у вживання також термін «лояльність правосвідомості», під яким розуміється його якісна характеристика, властивість його окремих елементів забезпечувати правомірність поведінки учасників правового життя суспільства, активне використання і захист ними своїх суб'єктивних прав, усвідомлене виконання обов'язків, участь у соціальному контролі правової дійсності. Очевидно, що в сучасних умовах, коли здійснюється визначення та закріплення на законодавчому рівні принципу гуманізму, відбувається переорієнтація освіти на розвиток особистості, утверджується пріоритет

загальнолюдських цінностей, особливого значення набуває проблема правового виховання, формування правової культури. Саме правова освіта покликана забезпечити правову соціалізацію особи через систему правових знань і розвиток правового мислення, формування ставлення людей до правових норм як внутрішньої цінності. Процес формування правової культури передбачає свідоме сприйняття та засвоєння правових знань як особистісних цінностей і втілення їх у правову поведінку.

До правового виховання слід підходити з врахуванням його соціальної сутності, як необхідної виховної частини громадянина. Формування правосвідомості відбувається під впливом всіх аспектів суспільної діяльності і суспільних відносин. Поряд з цим існують і специфічні методи цілеспрямованого правового виховання. Вони включають різні форми вивчення права, інформування та пояснення права всіма засобами масової інформації, впливу на особу застосуванням правової практики, яку вона спостерігає, особисту участь у правоохоронній діяльності.

Звичайно, без ужиття комплексу заходів щодо вирішення різноманітних державних та суспільних проблем ефективність правового виховання буде невисокою, але саме ця робота покликана застерегти від деградації правової культури громадян, а також сприяти її підвищенню. Становлення демократичної держави, розвиток на основі духовності, моральності неможливі без високоосвіченого суспільства з розвинутою правовою культурою і глибокою правосвідомістю. Тому формування правової культури є одним з основних напрямків розвитку освіти. Таким чином, правосвідомість – це певна система почуттів, поглядів, ідей, теорій та традицій, які виражають ставлення громадян до чинного законодавства, юридичної практики, прав, свобод і обов'язків, а також до бажаного права. Правосвідомість є обов'язковою умовою формування громадянського суспільства і правової держави. Та соціально-політична й економічна ситуація, в якій опинилася сьогодні Україна, породила могутні соціальні, соціально-психологічні, економічні, соціально-побутові чинники дестабілізації правової свідомості всіх верств населення України. Українська держава повинна розробити державну політику щодо подолання деформації правосвідомості.